

עניינים תוכן

מבוא	2
סקירת ספרות	3
פרק ראשון : עונש המוות בעולם ובארצות הברית. סקירה היסטורית של תמיכת דעת הקהל לעונש המוות	3
פרק שני : נימוקים בעד ונגד עונש המוות	7
טיעונים אשר מצדיקים את הטלת עונש המוות	7
טיעונים אשר שוללים את עונש המוות	9
פרק שלישי : עונש המוות בישראל. המצב החוקי הקיים. שיקולים וטיונים בעד ונגד עונש מוות בישראל.	11
דיון וסיכום	15
ביבליוגרפיה	17

נושא העבודה: עונש המוות בישראל ובעולם

עונש המוות הוא עונש חמור מאוד אשר ניתן בהיסטוריה האנושית כבר מן התקופות העתיקות שלה. במשך מאות שנים האנושות הוציאה להורג אנשים אשר חרגו מן הנורמה המקובלת בחברות שבה הן חיו. בניגוד למקובל לחשוב עונש המוות הופעל גם במקרים שבהם העבירה היא גניבה או עבירה מינורית אחרת, ולא רק במצבי קיצון כפי שהדבר קורה היום.

ספרות המחקר (Foglia & Connell, 2019) מראה כי דעת הקהל האמריקאית תומכת בביצוע של עונש המוות, אולם יש לזכור כי תמיכה זו נובעת בעיקר מתמיכה של הציבור הלבן בארצות הברית אשר מאמין כי עונש זה מסוגל לבלום מגמות אלימות בחברה האמריקאית. למרות תמיכה זו בשנים האחרונות, חלה נסיגה בתמיכה של דעת הקהל האמריקאית בביצוע של עונש המוות. התמיכה הנמוכה יותר של בני מיעוטים בארצות הברית יכולה להיות מוסברת בכך שאנשים לא לבנים לא מאמינים בשיטת הצדק האמריקאית ונוטים לחשוב כי לעיתים יש עיוותי דין אשר נובעים מסיבות גזעניות ואחרות.

יתרה מכך, השאלות אשר עוסקות בנושא של עונש המוות הופכות להיות בולטות יותר בחברה המערבית. כמעט כל המדינות באירופה, למעט בלרוס, ביטלו את עונש המוות ואינן מעוניינות ליישם אותו גם במצבים קיצוניים. 27 מדינות בארצות הברית המשיכו את המהלך הזה וגם הן אינן מאפשרות את הביצוע של עונש המוות במדינה שלהם. בישראל היה קיים חוק אשר אפשר את ההוצאה להורג של אנשים במקרים מסוימים. למעט אדולף אייכמן ומאיר טוביאנסקי לא הוצא בישראל איש להורג במהלך כל השנים למרות שחוקית הדבר ניתן לביצוע על ידי הרשות השופטת. מטרת עבודה זו היא לבחון את הנימוקים אשר מצדיקים את עונש המוות אל מול הנימוקים אשר שוללים את השימוש בו. שאלת המחקר של העבודה תהיה:

מהם הנימוקים הבולטים בעד ונגד עונש המוות בארצות הברית ובישראל.

על מנת לענות על שאלת המחקר אערוך את המבנה הבא. הפרק הראשון של העבודה יעסוק בסקירה של עונש המוות במדינות שונות. לאחר מכן העבודה תנתח את הנימוקים לכאן או לכאן בצורה שיטתית. הפרק השלישי של העבודה יעסוק בעונש המוות בישראל. בסופה של העבודה אערוך דיון אשר יבקש לענות על שאלת המחקר.

סקירת ספרות

פרק ראשון: עונש המוות בעולם ובארצות הברית. סקירה היסטורית של תמיכת דעת הקהל לעונש המוות

עונש מוות הוא אחד מן העונשים הקשים ביותר שחברה מסוימת יכולה להטיל על אדם. עונש המוות היה נפוץ מאוד בעולם, אולם החל מן המאה ה-19 קיימת מגמה עולמית לצמצם את מספר העבירות שעליהם ניתן להטיל עונש מוות, לעדן את אמצעי ההמתה או אפילו לבטל לגמרי את השימוש בעונש הזה. מגמה זו הובילה לכך שרוב המדינות של העולם המערבי ביטל את השימוש עונש המוות (18 מדינות בארצות הברית).

השימוש בעונש המוות הוא עתיק מאוד. התייעוד הראשוני של קוד פלילי אשר קובע עונש מוות נמצא כבר באימפריה המסופוטמית מן המאה ה-21 לפני הספירה. גם בתקופות יווניות ורומיות העונש היה מקובל מאוד במשפט המקומי (Foglia & Connell, 2019). בימי הביניים עונש המוות גדל בצורה מיוחדת ויש הסבורים כי בתקופתו של הנרי השמיני הוצאו להורג באנגליה מעל 70 אלף אזרחים. כך המצב היה עד המאה ה-19. השלטונות היו מוצאים להורג בקלות את האזרחים, לעיתים על עבירות פעוטות מאוד כמו גניבה או עדות שקר (אונגר, 2013).

את המפנה בנוגע לעונש המוות מקובל לייחס במחקר לספרו של המשפטן האיטלקי בקריה (Beccaria). הוא כתב ספר על עבירות ועל עונשים והציג טיעונים אשר התנגדו לגמרי להטלת עונש מוות על אזרחים. הוא טען כי עונש זה אינו באמת מרתיע וכי בכל מקרה הוא אינו מוצדק משום הפגיעה בחיי האדם. בעקבות ספרו המשפיע מדינות רבות החלו לעשות רביזיה של המדיניות שלהם בנוגע לעונש המוות. הדבר בא לידי ביטוי בצמצום העבירות שעליהם ניתן להטיל את עונש המוות (Hong, 2018).

כמאה שנים לאחר פרסום הספר, פורטוגל הייתה המדינה הראשונה אשר החליטה על ביטול של עונש המוות. בעקבותיה החליטו על כך גם מדינות אחרות כמו איטליה, רומניה, הולנד ומדינות אחרות. באמריקה מישגם הייתה המושבה הראשונה אשר החליטה לבטל את עונש המוות במדינה, למעט עונש בגידה. עונש מוות הוא עונש אשר נכון להיום מתקיים ב-27 מדינות האיחוד של מדינות ארצות הברית מתוך 50 מדינות. ארצות הברית היא אחת מארבע מדינות דמוקרטיות בהם מתקיים עונש מוות והמדינה היחידה מן המערב אשר עדיין מתקיים בה עונש מוות (Hong, 2018).